

Комар Ольга Анатоліївна
д. п. н., професор
Уманський державний
педагогічний університет
імені Павла Тичини

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЦІЛІСНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Розбудова національної системи освіти в сучасних умовах з урахуванням кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя, історичних викликів ХХІ століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на розв'язанні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток, не дають можливості забезпечити нову якість освіти.

Серед основних завдань розвитку освіти названа й «побудова ефективної системи національного виховання на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення фізичного, морально-духовного, культурного розвитку дитини, формування соціально зрілої творчої особистості, громадянина України і світу, підготовка молоді до свідомого вибору сфери життєдіяльності». [5]

У концепції середньої загальноосвітньої школи України підкреслюється, що одним із головних напрямків оновлення школи в нашій державі є реалізація навчання та виховання підростаючого покоління на ідеях народності. Національний компонент змісту освіти має включати знання рідної мови і літератури, історії свого народу, його традицій, звичаїв, ідеалів, витоків і особливостей рідної культури, усної народної творчості, знання про суспільний і державний устрій України, її міжнародне становище, населення, природні ресурси, економіку, науку, культуру та побут інших народів, що проживають на території України, сучасні етнічні процеси [1,5).

Напевне, ніхто не заперечить, що системоутворюючою ланкою цілісної національної освіти є школа першого ступеня. Тому успіх у виконанні програми розвитку національної освіти значною мірою залежить від початкової школи, від учителя, що стоїть біля витоків формування людської особистості.

На факультеті початкової освіти УДПУ імені Павла Тичини впродовж останніх п'яти років читається розділ «Організація і проведення інтегрованих уроків у початковій школі» в курсі «Інноваційні технології навчання». Метою даного розділу є, зокрема, озброєння майбутніх педагогів уміннями систематизувати навчальний зміст освітніх предметів початкової школи з метою його цілісного сприймання молодшими школярами.

На заняттях студенти знайомляться з різними видами інтеграції, доцільності і варіативності інтегрування змісту як диференційованих, так і інтегрованих предметів. Для створення в учнів цілісної картини оточуючого світу, для «позитивного ставлення ... до Вітчизни, до людства, ... до сім'ї, до надбань матеріальної і духовної культури [2,19)» предмети об'єднують у блоки за спільним змістом. У такому поєднанні може бути два, три, чотири уроки в залежності від виучуваного матеріалу. І називаються такі уроки – інтегровані складені уроки, або інтегровані уроки-блоки. Основною ланкою у таких блоках є інтегровані вищеназвані предмети.

Відомо, що можна виховувати любов до традицій, історії свого народу на одному предметі (Я досліджую світ, Природознавство), а потім швидко переключитись на лічбу предметів, розв'язування задач (Математика) і більшу частину вивченого забути.

Під час проведення інтегрованих блоків навчальний матеріал систематизується, повторюється на різних предметах. Певний зміст розглядається з точки зору різних наук, розширюється і поглиблюється. Побудова програм і змісту підручників сприяє учителю у здійсненні інтеграції навчального змісту.

Студенти вчать підбирати за програмою зміст до уроків-блоків за різними темами.

Наприклад: «Моя батьківщина – Уманщина»: Я досліджую світ – «Місто, село де я живу»; математика – будь-яка тема з використанням текстових задач на місцевому матеріалі; бесіди – традиції Уманської землі, говірки, приказки, народна творчість (вишивка, гончарство), пісні і казки, народні герої на Уманській землі; малювання – сільський історичний пейзаж (інші варіанти).

Практика показала, що підготовлений до здійснення інтеграції учитель набагато цікавіше і змістовніше здійснює навчання учнів.

Шляхом використання інтегрованого змісту поліпшується національне виховання у початковій школі, розвиваються знання учнів про традиції, свята і обряди, народне мистецтво, історію і побут своєї Батьківщини. Саме інтегровані знання учнів дають змогу поєднати категорії «минуле» і «сучасне» та поєднати їх з «майбутнім».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). – К. – 1994. – 61 с.
2. Кремень В.Г. Сучасна освіта в контексті реформування // Учитель. - № 11-12. – 2009. – С. 18-21.
3. Комар О.А. Інтеграція змісту навчальних предметів у початкових класах: проведення інтегрованих уроків / Метод. реком. для вчителів та студентів. – Умань. – 2013. – 35 с.
4. Концепція формування світогляду громадянина України // Освіта. 2006. - № 63-64. – С. 8-9.
5. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року(Указ президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013). Електронний ресурс: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>